

Исполнение бюджета

Приложение № 9
к решению № 329 от 28 июня 2018 года XXXXXXIII сессии улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я)
Расчет верхнего предела муниципального внутреннего долга МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) на 01.01.2018 года тыс. рублей

Обязательства	Оценка на	
	01.01.2018 года	01.01.2017 года
Муниципальный внутренний долг, всего в том числе:	34 595,21512	20 465,21512
Бюджетные кредиты, полученные от других бюджетов бюджетной системы:		
Кредиты кредитных организаций:	33 517,14512	19 537,14512
Муниципальные гарантии:	0,00000	0,00000
Иные договорные обязательства:	948,07000	948,07000
	0,00000	0,00000

Приложение № 10
к решению № 329 от 28 июня 2018 года XXXXXXIII сессии улусного (районного) Совета депутатов МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я)
Источники финансирования дефицита бюджета МО «Чурапчинский улус (район)» РС (Я) за 2017 год тыс. рублей

Наименование	Сумма
Источники финансирования дефицита, всего	-2 332,06277
1. Бюджетный дефицит, получаемый от других бюджетов:	-14 100,00000
1.1 привлечение основного долга	0,00000
1.2 погашение основного долга	-14 100,00000
2. Кредиты кредитных организаций:	0,00000
2.1 привлечение основного долга	0,00000
2.2 погашение основного долга	0,00000
3. Изменение остатков средств бюджета:	11 767,91733
3.1 увеличение остатков средств бюджета	-3 609 100,00000
3.2 уменьшение остатков средств бюджета	3 620 960,70000
Иные источники внутреннего финансирования дефицита, в том числе:	0,00
4. Дефицит, в том числе:	0,00
4.1 поступления от продажи акций и иных форм участия в капитале, находящихся в собственности муниципального образования:	0,00
4.2 исполнение муниципальных гарантий, если исполнение гарантом муниципального гарантий не является основным правом гаранта-получателя:	0,00
4.3 государственные облигации и иные ценные бумаги федерального финансового облигационного бюджета:	0,00
4.4 бюджетные кредиты, предоставляемые из местного бюджета другим бюджетам бюджетной системы Российской Федерации:	0,00
4.4.1 государственные кредиты:	0,00
4.4.2 муниципальные кредиты:	0,00

Үөрэх - ишги

Ийэ айылца харыстабылыгар туһуламмыг слет

Бэс ыйын 13-14 күннэригэр юниаттар хамсааныгарын 100 сылыгар анаммыг оскуола лесничестволарын (школьное лесничество) бүтүн өрөспүүбүлүкэтээби слеттара буолан ааста.

Быйылгы юниаттар слеттара сүүрбчэ сыл буолан баран саатардыы ытыгылана. Түөрт улуустан 7 хамаанда кэлтэн, эдэр экологтар кэсөн билиитэригэр, саатардыыларын көрдөрдүлэр, айылца үөрэбин туһумхэтирэн куржэттэр. Слет Мындагаайы биер көрө мисэтэтигэр «Дабаш» лаазыр сиригэр-уотугар ытыгылана. Слету өрөспүүбүлүкэтээби ойуур хаһаайыстыбатын департамена, Агротехнологическай үөрэхтээһин, экология уонна туризм научнай кэлиэ (Научно-образовательный центр агротехнологического образования, экологии и туризма). Бэлугур төһөлөгүн салалтата тэрийбэн ытыгылар.

Слекка Бэлугур төһөлөгүн олохтоого А.Н.Луковцев алыһыттан садалана. П.И.Яковлева көрө кулаһынан кэбиит дьонго автан тойуктан дьүрүһүгэ. Салгыы тылы лесничество департаментын бастакы солбуһааны А.Н.Агеев уонна Ф.И.Бун биологическай проблема ресурса проблемаларын испитутун криоэкологга, СО РАН салайааччыта Г.И. Семенов, «Эйгэ» айылца харыстабылын сырдатар кини бэрэссэлэттэ В.И.Дмитриева, улуустаагы Ойуур хаһаайыстыбатын инженерэ Е.П.Аммосова, Бэлугур төһөлөгүн баһылыта А.Н.Флегонтова оҕолорго туһайан тыл эттэр. Айылцаны харыстааччылар маңайгы слеттарынан ээрдэлэттэр. Салгыы оҕолор хамаандаларынан «Эдэр лесовод» оонһуута куржэттэр, «Тыабытын тылынаах хааларыах» уруһуй быыстакатын тэрийблэр. В.И.Дмитриева салайааччыларга оскуола лесничестволарын үлэтири сырдатар семинар ытта. Семинарга окулаларга айылцаны харыстыр үлэ хайдах быһылаахтык барарын туһа көнү уопут агастатыта буолла. Бүлүү улуһун агротехнологическай хайыскалаах Бөккөнө орто оскуолага «Зеленый дом» лесничестволар 25 үөрэнээччилээх. Туризмнан, научнай-чинчийбэр, сырдатар, мас олордор үлэни дьарыктаналар. Баһар бусбут сирин чинчийбэн үөрэтэлэр, кэсөн көрүлэр. Бүлүү улуһун лесничествотын, «Зеленый пояс Вилюя» экологическай фонданы, айылца харыстабылын инспекциятын кытта ыкса ситимсэхтик үлэнилэр эбит. И.М.Павлов аһынан Чурапчы орто оскуолатын «Крылья» лесничествота туспа участкак ылан үлэтирэр. Чанар орто оскуолатын «Куех суугун» экологтара туризмнан, сир-уоту үөрэттэри дьарыктаналар. В.И.Константинов аһынан Амма орто оскуолатын лесничествота Н.И.Протодаевков садалтан, 2000 сылаастан, тэрипэн үлэтир. «Бүлүүт ыраа», «Куех суугун» программалар уол оҕону айылцага сыйыараллар, «Ойбон», «Балбаах» операциялар тэһилбэк ыраас буларын хонтуру-скарулар. С.К.Макаров аһынан Чурапчы гимназията «Зеленые пионеры» оҕо тэрипэтэтин үлэтир. 46 үөрэнээччилээх. Улуус окулаларыгар, төһөлөгүнө ээ экологическай дириэкт ытаннар, уопсай экологическай үөрэхтээһини тэрийблэр. «Ыраас тыл», «Ыраас паркан» операциялар сылыта кытталар. Хаҥалас И.Дьоптон орто оскуолатын «Харысхал» лесничествота баһар буолбут сирин ыраастан чөлүгэр түбэрэр. Туризмнан дьарыктаналар, эмгэх оту хомуйаллар.

Амма улуһун Сэргэ Бэс орто оскуолага «Тинчтэн» мас оҕолору мунньан, уот турбут сирин ыраастан, мас оҕордуутунан дьарыктанар.

Слет илэс күнүгэр салайааччыларга, мадаһыттарга автан оскуола лесничестволарын кыһалатын, инники сорууларыг тула кизг кэпсэттини буолла. Төһүк оҕуһу Н.Н.Кожурова нистэн-садалан кытта. Сүрүн дьаһалаты Бэлугур төһөлөгүн баһылыта А.Н.Флегонтова оҕордо. Оҕону кыра эрлэбиттэн сиргэ-уокка оҕордо. Оҕону кыра эрлэбиттэн сиргэ-уокка оҕордо. Оҕону кыра эрлэбиттэн сиргэ-уокка оҕордо.

Салгыы Ойуур хаһаайыстыбатын департаментын бастаан солбуһааны А.Н.Агеев өрөспүүбүлүкэтээби туох үлэ барарын сырдатта: «Бүтүннү күн турутунаа, өрөспүүбүлүкэтиг урдүтүн 20 оҕо лесничествота тэрипэн, 400-көк оҕону хабан үлэтир. Сүрүн сыл-сорок маһык 400-көк оҕону хабан үлэтир.

архас куоһурустарга, олимпиадаларга кытынарарыг, практикескай үлэ (ыраһырдыв, мас-от олордуйта, эмгэх от хомуйуу, экологическай тропалары тэрийбэн үлэтири уолла), сырдатар үлэ (бэсгэ), ишкэп, уруһуй, листовка оҕоруу, тарытыы); бырайыактаһыан, научнай-чинчийбэр үлэтири хаһыы.

Оҕолор үлэ түмүгүн «Иваннига харысты», «Под рост» НПК-ларга сылыта кытыгылар элбээн илэр. Үлэбитигэр МК.Аммосов аһынан ХИФУ естественной наукаларын испитута, СО РАН биологическай криоэкология испитута, Экология, туризм киниэ. Үөрэх маһиспиритиботэ, «Эйгэ» айылца харыстабылын сырдатар кини тойуу кууе буолаллар. Иваннига харыстынаах быһыыны лесничествота куратордари автан, үөрэтэр, үлэтир тыл участкаларын бэрдэрэн, үлэни кууһуруртэ быһааныыбыт. Маһы таһыан туттар прибордарынан хаачыһылар сорох турар, — дьон кэпсэтэ. Ойуу тэһэ Лесничество оборудоһиһытар өрөспүүбүлүкэ бюджеттан үп көрдүлүгүн туруорсарын туһунан сырдатта.

В.И.Дмитриева: «Лесничестволары, агрооскулалары, туризмнары, общественнай түмсүүлэри, олохтоох дьаһалалары бүтүннү маһбоон үлэтиририг. Социальной партнерствона сайынарахтыгына, үлэтиг өссө кэпсэ, көлүһүгэ улаһыта эгэ», — дьон бэрт дьирэг санааны эттэ. Регистративта суох, физическай сирэй бырайыак оҕорон араас транзиттар кытылааха сөбүн тоһоһолон көсөттэ. Аһылах ахсаанын төрүт көрүлүгүн кытта үлэ кинини бэрэссэлэттэ И.В.Степанов улуустар химическай собуот туһулуутун кууе утаргытырыг, ол курдук аһы «Улук кинипти гестары» бэрдэригнэ эмэ утарыаха мадаһын оҕордо. Онуоха өрөспүүбүлүкэтэ «Сир» общественнай түмкүү тэрипэн үлэтири эриги иваннига. «Сирбит-уопуту, тыабыт көрдүлүбүкөк чөл турарын туһугар кыһалаты барынан туруорсууга» — дьон ыһыра.

Агротехнологическай үөрэхтээһин, экология, туризм научнай киниэи педагога Л.Н.Миронова оскуола лесничестволарын үлэтиг, сорууларыг кэпсэтик сырдатта. Олохтоох лесничтары оскуолага сыйыаран, быһааныах үлэни ытыгары туруорста.

Эколог —методист И.И.Сивилев улуустаагы «Кусту» экологическай-гбвиитэрдэ кини үлэтиги билиитинэрдэ. Е.С.Захаров оҕону айылцаны сатаан сөһкө туһана үөрэхтиги ситимсэхэ мадаһ дьон элэи килэрдэ. Ол курдук үтүс хөрөмнүгэ, аһылыгыта-кэһитигэ суох мас көрдүгэ, булуурга, сөһкө дьаһанан тыага сыйыарга үөрэттөкөк мадаһын эттэ. Амма орто оскуолатын дириэктэрэ В.И.Пермяков оскуола агротехнологическай хайысхатын сырдатта. С.С.Абрамов «Бүлүүт ыраа» программанан уол оҕону айылцага сыйыарын тыаһыларан көсөттэ. Улуустаагы ойуур хаһаайыстыбатын инспекцията Е.П.Аммосов: «Чурапчыта окулаларга 6 лесничество тэрипэнэ, үлэ мадаһан сэрүлүтүн садалана», — дьотэ. Тыага маастар кыһалалар, онуоха үөрэнээччилэр экологическай кыһалалар тула научнай-чинчийбэр дахыһат соруулан көмөлөһүхтэрэ этэ дьон баһа санааны билсэрлэ.

Слету тэрийбэн ытыгытыг кураторбыт А.С.Сыромятников оскуола лесничестволарын бастаан слета үчүгэй таһымыта аһытын бэрэстэтэ. Маһык слеттар инквэтиги слет буола-буола ытыгыла туруорсарын туһунан иһитинириг. Кэлэр слет Хаҥалас улуһугар ытыгытара быһаанынаа. Чурапчы улуһугар «Кусту» лаазыр экологическай үлэни сүрүнүгэр сүрүн баһа буоһара буоллар дьон элэи килэрдэ. А.Н.Флегонтова эһилэ Амма орто оскуолатын лесничестволар төһөлөк бюджеттан көмө көрдүлэриг эттэ.

Икки күнүгэ слет түмүгүн айылца харыстабылыгар үөрэнээччилэриг, соһуһу биригэ сүрүнүгэи улуһунаах үлэтиг ытыгарга дьон ис хоһоонноох, хас да тууһунаах уурвэх ытыгынына, кыһылаахтар быһарылынылар. Бастаан мисэтэни ыраахтан кэбиит мадаһыттарбыт Бүлүү Бөккөнө орто оскуолатын «Зеленый дом» хамаандата кыта, инквэти И.М.Павлов аһынан Чурапчы 2-с үөрөнээччлэр орто оскуолатын «Крылья», үтүс мисэтэни Сэргэ Бэс оскуолатын «Тинчтэн» хамаандалара кытан үөрдүлэр-көтүлэр. Икки күн устата оҕолор Мындагаайы көрө сиригэр көтүл көччүлүлэр, бөһө-бөһөтириг калта билэтилэр, ийэ айылца харыстабылын тула түмүстүлэр, инквэти үлэни быһаанынаа, аһынан-дуоһуһан тарыстылар.

А.ВАСИЛЬЕВА.

Сэргээ

Сөптөөх аһылык – доруобуйа төрдө

Үтүс дьону сайын сагаланыгыта, «Хайдах түрүкүлүк ыһаһын» түтүрбүн, доруобуйабын тутсарарыг, бэйэбин хапуктук санаһан сыдыахытын сөһүйгү? — дьон үтүс айылыгы үйө тулар. Бэйэбин ин-ныан көрдөккө, араһынай эһтремэллэһи дьаһалар, эһити араас эһитиһтэри ыһаһын түтүрбэрэ быһаста эрэнкөмгө туһалаабыт курдук буолаллар. Быраһылыг да ыһаһыныг өссө эһитиһтиг курдук буолар. Ону таһынан физическай күүрүсүсүтүн сагалан үйөт буолуһаһына, туруорбут ыһылыгытар эһитт буларыг өссө уустуулар. Оскуоһу, эһи сайын кэлэр дьоти бэйэһүн көһнөрүмүкүтэ, буһуһаһына, бэйэһүн уларыһаһыан баһарар буһуһаһына, мии сөптөөх аһылыгы туһунан сырдаттыам.

Хас күн айыг сөптөөх аһылыгы аһыһыра туох даһаны кыһаһык, хаһыһаһыан ирдэммит. Соһулуур аһыһыан аһыһаһыан сөһ. Ол эрээри араһыһаһыан сыдыах, бурдук аһыг буһуһуу туһуһуһу.

Сөптөөх аһылыгы хайдах туһуһуһа сөһүйгү?

Эһиттэ уонна кыра-кыра кин аһыһаһа мадаһ (күһтэ 5-6-та уонна хас күн айыг биер кэмгэ аһыһыра бэйэһити үөрэттиг); Хайһаан даһаны соруурут аһыг, фрукталары күһтээһи аһыһыһаһыгар эһи кыһиттириг;

Күһтэ 2 литэртэһэн итэһтэ суох ууһу иһиһаһтээһит;

Аһыһыһаһыгар белоктары уһуһаһтары аһыһына сыдыһын. Аһы бастаан ыраһаһан сөһүс буһуу эрээри, киниһи бэйэһи үөрэһи барыһаһыг; тугу, төһөнү аһыһаһыһыан харыһаһыһыан хаһоон көрөн быһаарар буһуһуһу.

Тугу аһыһаһыан сөһүйгү?

Сүрүнүгэ, кууруска, ыһах эһи, сыһа-арыһыта суох үүт аһы, фрукталары, оһону оһуруу аһыг үүсүк сии сатаһан. Хаһыһыһыта уһаһаһа оһуһоһуһуһу ууруһу—оһно эһоһ кэһчэһа биар, оһиһ өр тоһ сырыһыһаһар.

Дьаһыһыһа уонна груһа эһоһ иһкиттэһоһ, оһтон калорыһа аһыһах. Бу фрукталар тоһиһи үчүгэй иһкиттэһаһар.

Оскуоһун саһыра суох тыһыһыһаһ буһуһаһыһына, сыһыары оһ-буһуар фруктоһына, сөһити, инквэтиги уолла туһаһыһаһыһыан сөһ.

Туох көһүтүтүмүһтэһи?

Көһитүрбө, гаһастах уһаһтар, араһыг; Ыһыһаһыһаһ сыһаһах уонна ыһыһыһаһыһ аһтары ууһа, шаһыг; Буһуһу аһа уларыһан бөһитиг;

Мияһыһаһ аһы, бурдук аһ араас көрүһүн төрүг умһаһ кэһиһиг;

Барыһыһаһан оһоһуһуһуһу мөһно

Маһы хайһаан даһаны туһуһаһыг ирдэммит — бөһөһүн; быһа хаһоон, уларыһан бөһөһоһиһи сөһ. Биер күһтэһ маһо хаһоһура, маһыһаһ Сарсыһаһаһы аһыһыһаһ; Эһоһө хаһыһа (ууһа, эһитэр, кыра сыһаһах үүкө буһуһу), грена, рис уонна пшениһай хаһыһыһыг сөһуһуһуһиһиһи сөһ.

Оһу таһынан өһиһт, сөһоһиһтэһ итэһтэһи, оһон, эһитэр араас фрукталары кыта буһуһуһан оһоруһу.

МОНИКА

